

KÜRESELLEŞMECİ EĞİLİMLER KARŞISINDA YEREL YÖNETİMLER¹

PROF. DR. RECAİ COŞKUN*

Küreselleşmenin ne olduğu konusu büyük bir belirsizliğe denk gelmektedir. Bu bilinmezlikler aynı zamanda küreselleşmeyi sürekli olarak gündemde tutmayı ve tartışmayı zorunlu hâle getirmektedir. Felsefeden eğitime; güzel sanatlardan edebiyata; bilimden sanata; ekonomiden siyasete insan zihnini meşgul eden hemen her konu bir yanıyla muhakkak küreselleşme ile ilintilendirilmektedir. Küreselleşmecî dalğanın temel dinamiğini oluşturan neo-liberal uygulamaların bir sonucu olarak da yerel yönetimler ve şehirler de bu tartışmalara giderek artan bir yoğunlukta taraf olmaktadır.

Çok tartışılan bir konu olduğu için küreselleşmenin tanımı, varlığı veya yokluğu; insanlık adına getirdikleri ve götürdükleri, gelişmekte olan ülkeler ve dünya geneli için getirdiği eşitsizliklerin mahiyeti; dünya siyasetinin tek kutupluluktan kaynaklanan açmazlara girmesinin insanlık adına yarattığı olumsuzluklara bu çalışmada özel olarak yer verilmeyecek; yeri geldiğinde değinilecektir.

Yanlış anlaşılmalara mahal vermemek adına bu çalışmada kullanılan “küreselleşme” kavramının neye denk geldiğine dair bir not düşmek gereklidir. Burada küreselleşme, “*gelişen teknoloji sayesinde bilginin, malların ve hizmetlerin üretim ve dağılımının tarihin daha önceki evrelerinde görülmeyen bir hızla dünya sathı mahalline yayılması ve buna bağlı olarak ‘sermayenin’ arzu ettiği siyasi ve yasal düzenlemelerin kapsam ve uygulama alanlarının genişlemesi*” anlamında kullanılacaktır. Yoksa pazar ekonomisinin ve buna bağlı olarak kapitalizmin ve nihayet liberal demokrasinin

1* Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi.

Burada küreselleşme, “gelişen teknoloji sayesinde bilginin, malların ve hizmetlerin üretim ve dağılımının tarihin daha önceki evrelerinde görülmeyen bir hızla dünya sathı mahalline yayılması ve buna bağlı olarak ‘sermayenin’ arzu ettiği siyasi ve yasal düzenlemelerin kapsam ve uygulama alanlarının genişlemesi” anlamında kullanılacaktır.

insanlık için yegane çıkış yolu olduğuna dair dayatma mahiyetindeki tanımlamalar ve insanoğlunun dil, din, milliyet gibi kendini özdeşleştirdiği topluluklardan koparak küresel bir zihniyet düzeyine ulaştığına dair iddialar ütöpik değilse eğer manipülasyon ve spekülasyondur.

Bu çalışmada öncelikle küreselleşmeye ilişkin kavramsal bir netleştirme yapılacak ve benzeri kavramlarla ilişkisi kısaca sorgulanacaktır. Müteakiben, küreselleşmenin yerel ile olan ilişkisi ele alınacak ve arada ilk anda var olduğu düşünülen çelişkinin mahiyeti irdelenecektir. Sonrasında ise Türkiye’nin AB üyelik sürecinde yüz yüze geldiği yerel yapılanma kapsamında ortaya çıkan yerel yönetim yaklaşımlarına dair tartışmalara yer verilecektir. Son olarak yerel yönetimlerin şehirlerini daha rekabetçi kılmak adına neler yapmaları gerektiğine dair tartışmalara ışık tutulacaktır.

Küreselleşme ve Küreselleşmeyle Akriba Kavramlar

Küreselleşme konusunda tartışmaların çeşitliliği kavramların çeşitliliğiyle bir araya gelince kavramsal bulanıklık yoğunlaşmakta; bu durum herkesin eşzamanlı konuştuğu bir ortamda söylenenler ne kadar anlamlıysa, bu alanda yazılanları da o denli anlamlı kılmaktadır. Kavramın bu müphemliği, onu hem cazip hem de itici hale getirmektedir. Bunun tabii sonucu olarak

küreselleşmeye ilişkin bu “anlam çeşitlemesinin” yanında bir de “tanım çeşitlemesi” oluşmaktadır. İşte “küreselleşme bohçasından” bazı örnekler:

- Rodrick (1997- Ekonomi) “uluslararası mal, hizmet ve sermaye pazarlarının bütünleşme süreci”
- Dunning (1993-Ekonomi/İşletme) “uluslararası üretimin artışı”
- Giddens (1990-Sosyoloji) “Dünya gene-linde sosyal ilişkilerin yoğunlaşması”
- Robertson (1992-Sosyoloji) “dünyayı bir bütün olarak düşünme bilincinin yoğunlaşması”

- Cairncross (1997- Sosyal araştırma) “bilginin küresel yayılımı”
- Worsley (1999- Antropoloji) “bilgi sistemindeki çoğulculuşma sonucunda... kültürün küresel kitle toplumuna katkısı”
- Crystal (1998- Dilci) “küreselleşme bir dili kaç kişinin kullandığı değil, kimlerin kullandığıdır”
- Jameson ve Miyoshi (1998- Edebiyat) “Kültürü veya ekonomik anlamları yansıtan ve maskeleyen iletişimsel bir kavram”
- Dicken (1998-Coğrafi ekonomi) “Ekonomik faaliyetlerin sınırları açacak şekilde coğrafi yayılımı”
- Waters (2001- Sosyoloji) “Coğrafik, kültürel ve sosyal düzenlemeler üzerinde coğrafi sınırlamaların giderek azalması ve insanların bu durumun farkına varması)
- Beyer (1994-Din bilimci) “yeni bir küresel kültürün yaratılması” (Clark ve Knowles 2003’ten uyarlama; akt. Coşkun 2005).

Böylesine karmaşık bir konuda kavramsal bir netleştirme girişimi oldukça riskli gözükmektedir. Bu karmaşıklık yöntem olarak öncelikle

“küreselleşmenin ne olduğunu değil, ne olmadığını sorgulama” mecburiyetini doğurmaktadır. Bu bağlamda öncelikle küreselleşmenin en fazla özdeşleşik düşünüldüğü kavramlarla farkını veya ortak yönünü tartışmak verimli olacaktır.

Küreselleşme ve Bölgeselleşme

Özellikle AB’nin gösterdiği siyasi bütünleşme başarısı ve üye ülkeler arasında mal, sermaye, bilgi ve emek (aslında emeğin dolanımı diğer faktörler kadar kolay olmamaktadır) geçişkenliğinin hızlı bir şekilde artması ve ulusal kimliklerin üzerinde bir Avrupalılık kimliğinin inşa edilmeye çalışılması gibi gerekçelerden hareketle, literatürde bölgesel yapılanmaların küreselleşmenin başlangıcı olduğuna dair bir algılama hatasına sıkça rastlanmaktadır. Oysa “bölgeselleşme” bizzat küreselleşmenin aleyhine bir gelişme ve “ötekileştirme” ihtiyacının tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır. AB fikri tarihsel, dini, siyasi motifleri bir yana koyarsak

Küreselleşme konusunda tartışmaların çeşitliliği kavramların çeşitliliğiyle bir araya gelince kavramsal bulanıklık yoğunlaşmakta; bu durum herkesin eşzamanlı konuştuğu bir ortamda söylenenler ne kadar anlamlıysa, bu alanda yazılanları da o denli anlamlı kılmaktadır.

Oysa “bölgeselleşme” bizzat küreselleşmenin aleyhine bir gelişme ve “ötekileştirme” ihtiyacının tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır.

ve sadece ekonomik bir dille konuşacak olursak, tek başına hiçbir Avrupa ekonomisinin ABD'nin yakaladığı ölçek ekonomisi üstünlüğü karşısında rekabet edebilirliği olmadığı gerçeğinin sonucudur. Avrupalılık kürenin “diğerlerinden” ayırt edici bir kimlik olarak sunulmaktadır. Bu farklılık coğrafi olmaktan çok (zira Avrupa coğrafi diğer hiçbir kıta ve coğrafyada rastlanmayacak düzeyden belirsiz bir tanımlamadır) kültür ve medeniyet bağlamında vurgulanmaktadır.

Küreselleşme ve Liberalizm

Küreselleşme ile sıkça karıştırılan bir diğer kavram olan liberalizm, ekonomik iddiaları itibarıyla pazar aksaklıklarının bireylerin ve ülkelerin uzun dönemde refah düzeyini düşüreceğini, dolayısıyla pazara yapılacak her türden müdahalenin fazladan işlem maliyetine bağlı olarak ekonomik anlamda olumsuz sonuç doğuracağını varsaymaktadır. Söz konusu olan “pazarın belirleyici mekanizması” olunca, bu durumda ortaya “müdahalelerden –ve elbette devlet güvencesinden de- arındırılmış bir bireyin çıkması kaçınılmaz olacaktır. Elbette liberalizm kurgulamasında ideal ölçek “dünya” yani küredir ve bu bakımdan liberalizmin küreselleşmeyi çağrıştırması doğaldır. Ancak, liberalizm ülke düzeyinde de kurgulanabilir ve kurgulanmıştır da. Hatta liberalizmin temelini atan düşünürler bu kavrama asla “küreselleşmecilerin” yüklediği “ilahi misyonu” yüklememişlerdir. 1. Dünya Savaşı öncesinde, 2. Dünya Savaşı sonrasında liberalizmi benimseyen ve ona uygulama alanı açan birçok ülke olmuştur. Ancak burada liberalizm ürettiği “pragmatik sonuçlar” itibarıyla hayat bulmuştur ve birçok Avrupa ülkesinde olduğu üzere dönem dönem “millî menfaatler gereği” liberal uygulamalar askıya alınmış, yahut daraltılmıştır. Bugün Japonya, İngiltere, ABD gibi “ileri düzeyde liberal” ülkeler başta olmak üzere millî kaygılar söz konusu olduğunda piyasadan ne denli hızlı vazgeçildiğine dair kamu uygulamalarına ilişkin çokça çarpıcı örneklere rastlamak mümkündür. Özetle, liberalizm yeni bir olgu değildir, mutlaka küresel düzeyde uygulama alanı talep etmez ve dönemseldir, yani geri dönülmez-tarihin sonunu getirecek bir “ideoloji”, uygulama ve süreç değildir.

Küreselleşme ve Dışa-açık Büyüme

Küreselleşme olarak adlandırılan olgunun en güçlü boyutunu ekonomik gelişmeler ve uluslararası ticaretteki artış oluşturduğu için, ülkelerin ekonomik ilişkilerinde dışa açılmaları ve işletmelerin doğrudan ve dolaylı yatırımlarla

uluslararasılaşmaları “küreselleşme” ile eş anlamlı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Sözgelimi Coca-Colanın, McDonalds’ın dünyanın birçok ülkesinde tüketiliyor olması küreselleşme olarak adlandırılmaktadır. Oysa bir ülkenin uluslararası ekonomik ilişkilerini yoğunlaştırması küreselleşme olarak tanımlanamaz. Çünkü bu ilişkilerin yoğunluk düzeyinin belirleyicisi “ulusal hükümetlerdir”. Elbette uluslararası kurumların da burada etkileyici konumları vardır. Ancak gümrükler, kotalar, boykotlar, vergiler vs. daha önceki dönemlerde görülmedik düzeyde artmaktadır. Görünürde ikili ve çoklu anlaşmalarla gümrük duvarları aşağıya çekilmektedir ancak gizli gümrüklerle (birçok kalite ve çevre belgesine ek olarak ürünün niteliğine

Kaldı ki üretim faktörleri mal ve sermaye ile sınırlı değildir. Ortada bir de “gelişmekte olan ülkelerde bolca bulunan” emek vardır. Emekte mal ve sermaye gibi rahatça sınır aşabiliyor mu?

ilişkin ve üretim biçimine dair sayısız düzenlemelerle) uluslararası mal dolaşımına engeller getirilmektedir. Kaldı ki üretim faktörleri mal ve sermaye ile sınırlı değildir. Ortada bir de “gelişmekte olan ülkelerde bolca bulunan” emek vardır. Emekte mal ve sermaye gibi rahatça sınır aşabiliyor mu? Aslında 1. Dünya Savaşı öncesinde malların, sermayenin ve emeğin millî sınırları aşması bugün olduğundan çok daha kolaydı. Bugün hala ülkelerde üretilen toplam malların sadece yaklaşık % 25’i üretildiği ülkenin dışına çıkmaktadır (UNCTAD raporları).

Küreselleşme ve Emperyalizm

Emperyalizmi en yalın hâliyle “sürdürülebilir tahakküm/bağımlılık ilişkisi inşa etme” şeklinde tanımlamak mümkündür. Bu tahakküm/güç inşa etmenin araçları zamanla değişiklik göstermektedir elbette. Savaş bunlardan en bilineni ve en yaygın olarak kullanılanıdır. Yeni zamanlarda ise bu bağımlılık ilişkisinin doğrudan güç kullanımından çıkıp sermaye ve diğer milletlerarası siyasi kurumlar gibi dolaylı araçlar kullanılarak inşa edildiğine ve bunun “post-modern” dönemin bir yansıması olduğuna dair iddialara rastlanmaktadır. Ancak, insanoğlu savaşı ve ordularını tahakküm aracı olarak kullanmaktan bir çırpıda vazgeçecek değildir elbette. Hele sorun “üç semavi dinin” ortak doğum ve kozalanma mekânlarını kapsayan coğrafya olunca bombalardan ve yıkımdan en büyük payı mülk-i İslamın alması adettendir. Savaşın bu dini “misyonuna” bir de “tabii kaynak zenginlikleri” ve “ticaret koridorları” eklenince bu topraklarda “istikrarlı” bir şekilde istikrarsızlığın, yokluğun, yolsuzluğun, ceberutluğun hükümranlığına bir de “bahar”larla gelen kardeş kavgaları eklenir bir çırpıda.

Dolayısıyla küremizde derin faylarla oluşmuş “ayrı dünyalar” hâlâ kendini çok keskin bir biçimde belli etmektedir. Esasen ortada sözü edilecek bir küre yoktur, dilimler, parçalar vardır.

İster ordu ister sermaye isterse milletler-arası kurumlar vasıtasıyla olsunküresel dü-zeyde kurulan bağımlılık ilişkilerini özellikle “merkez-çevre”, “gelişmiş-azgelişmiş” veya “küreselleştirenler-küreselleştirilenler” biçimlerinde çok net bir şekilde gözlemlemek mümkündür. Bu bağımlılık ilişkisi ve ikili ayırım eski iki kutuplu dünyadaki ayırımdan daha az derin değildir. Dolayısıyla küremizde derin faylarla oluşmuş “ayrı dünyalar” hâlâ kendini çok keskin bir biçimde belli etmektedir. Esasen ortada sözü edilecek bir küre yoktur, dilimler, parçalar vardır.

Küreselleşme ile Yerellik Baş Başa Gidebilir mi?

Küreselleşmeci söylemin siyaset babında yerellelikle ilgili önermelerinde bir tuhaflığın olduğu kesin: bu söylem mikro düzeydeki etnik talepleri çoğulculuk olarak algılamakten “dünya kültürü” oluşturmaya matuf çabaları bu çoğulculuğa yönelmiş bir tehdit olarak tanımlamamaktadır. Küreselleşmeci söylemin insanlık örgütlenme tarzlarından en fazla “millet-devlete” karşı çıktığı ve bu örgütlenme biçiminin “işlevsizleştirdiği” yönündeki iddia ve temennileri ayrı bir tartışmanın konusudur. Küreselleşme için alt-kimlikler; çoklu-kimlikler birer övünç; millî kimlikler ve yapılar ise birer kaygı ve yergi odağıdır. Küreselleşme “merkezi” tartışma konusu etmeden çevreyi mümkün olduğunca parçalayarak bir “yap-boz” cambazlığıyla kendisine uyarlamanın çarelerini arıyor. Küreselleşmede “insanlık”, “evrensellik” adına söylenen her şey sadece ve sadece merkezin hâkimiyetini sürdürmeye matuf kurgulamaların eylemsel, taktik ve stratejik merhaleleridir. Hakkaniyet adına bir başka not düşelim. Süreç içerisinde “çevre” o denli işlevsizleşmiş, yozlaşmış ve ceberutlaşmıştır ki küresel kurgulamanın çarpıklığının farkında olan vicdan ve idrakler dahi iki çelişkili yapıdan birisini tercih ettiğinde merkezin kurgulamasını, yani küreselleşmeyi daha makul bir seçenek olarak benimsemektedirler.

Konunun odağına dönecek olursak, Küreselleşme kendini inşa ederken elbette bir yerellik talep etmektedir. Ancak bu yerellik, zımni veya sarıh olarak millî ölçeğin daha altında bölge, etnik alan, il vesaireye tekabül etmektedir.

Bu noktada bir diğer çelişki ise küreselleşme ile yerelliğin öne çıktığının iddia edilmesine rağmen ve “artık İkinci Dünya Savaşı sonrası merkezi planlamacılık anlayışı sonra erdi” denmesine rağmen özellikle gelişmekte olan ülkeler için müthiş

bir “**tekleştirme**” çabasının varlığıdır. Ülkeler için, bölgeler için, merkezi idareler için kentler için yerel yönetimler için “stratejik plan” uygulaması bir zorunluluk hâline geldi. Bu aslında “merkezileşmiş bir yerinden plan” gibi bir garabete işaret ediyor. İster AB Müktesebatı densin, ister Açık Toplum Enstitüsü’nden mütevellit “iyi yönetim” densin tek bir merkezden pompalanan bir tek “stratejikklik ve yerellik” uygulaması aslında çelişkilerin dahi ne denli sorgulanamaz olduğu bir tekleştirilmiş dünya kurgusu içerisinde kaybolduğumuzun da göstergesidir. Ayrıca “pazar ekonomisinin talep ettiği koşullar”, IMF politikaları, AB müktesebatı, iyi yönetim gibi her alanda ülkelerin tek tipleşmesine yönelik çabalar giderek yoğunlaşmakta; yoğunlaştıkça da sorgulanabilirliği azalmakta ve “tanrısal bir irade” hükmüne bürünmektedir. Bu hâliyle “küreselleşmenin yerel olanı önemsedğine” dair söylem çok inandırıcı olmamaktadır. Bu yerellik söylemi sadece “parçalayarak makro sisteme entegre etme” sürecine yardımcı olduğu ölçüde anlamlı olmaktadır. Dünyaya bir “maya” çalınmakta ve değişim ve dönüşüm o mayanın mahiyetine göre şekil almaktadır. Şimdi bu mayanın “yerel” olan için neler ima ettiği hususuna genel bir yaklaşımla bakalım.

Bu noktada bir diğer çelişki ise küreselleşme ile yerelliğin öne çıktığının iddia edilmesine rağmen ve “artık İkinci Dünya Savaşı sonrası merkezi planlamacılık anlayışı sonra erdi” denmesine rağmen özellikle gelişmekte olan ülkeler için müthiş bir “**tekleştirme**” çabasının varlığıdır.

Yerel Siyasette Belirginleşen Eğilimler

Elbette adına küreselleşme veya başka bir şey densin, dünyada tarihin her döneminde olduğu gibi genel eğilimler, yaygın uygulamalar oluşmaktadır. Günümüzde, kaynağını hangi sebepten alırsa alsın son dönemlerde birey, firma, kent, millet, bölge ölçeğinde güçlü bir değişim gereğinin ortaya çıktığı açıktır. Bu değişim dalgasında “rekabetçi” bir mantıkla davranmak; hesap verebilir olmak, şeffaflık, hızlı hareket edebilmek, paydaş katılımcılığını sağlamak, yönetimde kalite² gibi hususlar öne çıkmaktadır. Bunları biraz daha açmak gerekirse:

Rekabetçi Kentler

Kentlerin rekabet etmelerinin artık kaçınılmaz bir durum olduğuna ilişkin geniş bir literatür oluşmaktadır (bakınız örneğin Geyik ve Coşkun 2004). Ayrıca artık yasa gereğince çok sayıda belediye ve üniversitenin de “Stratejik Plan” oluşturma

Günümüzde hem ülkeler uluslararası yatırımlardan aldığı payı artırmaya çalışmakta hem de kentler bu yatırımların kendilerine akması için çaba sarf etmektedirler.

çabalarına ve yönetimlerinde “Toplam Kalite Yönetimi” anlayışını uygulama girişimlerine bağlı olarak kentlerin “sosyal, ekonomik, siyasi” yapısı analiz edilmektedir. Bu kentlerin sahip oldukları donanım ve potansiyelin tasnifinin yapılması anlamına gelmektedir. Elbette bu tasniften bir sonraki aşama, yerel yöneticilerin “Nasıl olur da bu kaynaklardan optimum refah üretilebilir?” sorusuna cevap aramalarıdır.

Burada bir gerçeklikten hareketle kurgulanan sistem içerisinde “kentler arası rekabetin” kaçınılmazlığından söz etmek gerekir. Dünyada ve ülkelerde belli kaynaklar (örneğin sermaye) kıt ise, kurumlar bu kaynakları elde etmek adına (örneğin yatırım çekmek, istihdam imkânı sağlamak) yarışacaklar, rekabet içerisine gireceklerdir.

Günümüzde hem ülkeler uluslararası yatırımlardan aldığı payı artırmaya çalışmakta hem de kentler bu yatırımların kendilerine akması için çaba sarf etmektedirler. Uluslararası sermaye hem ülke seçiminde hem de yatırım yapacağı kentin seçiminde çok geniş bir tercih alanına sahip olduğu için kendisine “çekici bir yatırım iklimi” sağlanması konusunda sürekli talepkar olmaktadır. Bu sebeple yerel yönetimler illerinin tanınması, uygun bir yatırım iklimi oluşması (altyapı ve üstyapının ihtiyaçlara cevap verir düzeye getirilmesi) konularında komşularıyla yoğun bir rekabet içindedirler.

Aslında bu duruma “merkezi yönetimin” dağıtacağı kaynaklarla rekabetçi bir konuma gelinemeyeceği gerçeğiyle gelindi. Merkezi hükümetler özelleştirme ve yeni yönetim anlayışları gereği ekonominin belirleyici yatırımcı aktörü olmanın uzun dönemde beklenen toplumsal yararı getirmeyeceğine inanmaktadırlar. Bu nedenle her bir il için belli altyapı standartlarını sağlayarak özel yatırımcıların gidecekleri yer konusunda tercihlerini kullanmalarını teşvik etmektedirler. Bu durumda kentler arası refah üretme rekabeti kaçınılmaz bir sonuç olmaktadır (Barca Coşkun ve Altunışık 2002; Geyik ve Coşkun 2004)

Yerel Yönetimlerde İyi Yönetişim

Artık hem merkezi idarelerin, hem de yerel yönetimlerin yukarıda sözü edilen rekabetçi anlayışın bir uzantısı olarak “iyi yönetişim” geleneksel yönetim anlayışının yerini almaktadır. İyi yönetişim bir yönetimin ulaşılabilir, şeffaf, katılımcı, hesap verebilir olması anlamına gelmektedir.

Bu yönetim anlayışı tabii olarak hukukilikle meşruluğu bir arada ele almaktadır ve “kitabına uydurma” mantığının terk edilerek alınan karar ve yapılan uygulamalara meşruiyet kazandırmanın da gerekliliğine işaret etmektedir. Meşruiyet ise şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcılık ile sağlanmaktadır. Kararların arkasında salt halktan alınan temsili güç değil, bizzat halkın kendini temsil edeceği bir süreçten kaynaklanan gücün olmasına ihtimam gösterilmesidir. Özellikle merkezi yönetimin terk ettiği alanlarda doğan boşluğun sivil toplum kuruluşlarınca doldurulması bu anlamda önem kazanmaktadır. Bu yönetim anlayışında yine sadece kaynaklar ve girdi/çıkıtı ilişkisi anlamına gelen etkililiğe vurgu yapılmamakta aynı zamanda etkenliğe de vurgu yapılarak kent adına alınan kararlarda önceliklerin belirlenmesinde refah ve toplumsal yararın gözetilmesi sağlanmaktadır.

**İyi yönetim
bir yönetimin
ulaşılabilir,
şeffaf, katılımcı,
hesap verebilir
olması anlamına
gelmektedir.**

Yerel Yönetimlerde Kalite ve Paydaş Katılımı

Yukarıda sözü edildiği üzere yerel yönetimlerin “Stratejik Yönetim” ve “Toplam Kalite Yönetimi” anlayışının yanında “İyi Yönetişim” kavramı ile tanışmaları sonucunda “paydaş katılımı” gündeme gelmiştir. Halkın değişik kesimlerinin yerel yönetimlerin karar mekanizmalarında temsil edildiği bir anlayışa doğru gidilmektedir.

Yerel Yönetimlerde kalite uygulamalarının uygulanan “stratejik planlar” ile ilintili olması kalitenin bir “kültür” yerine “zevahirî kurtarmaya matuf” yorumlanması riskini taşımaktadır. Bu da aslında iyi yönetim mantığıyla tezat oluşturmaktadır. Oysa örnekler, kalite uygulamalarının hem hizmet üreticileri (belediye çalışanları) hem de talep edicileri (halk) tarafından hakkınca anlaşılabilmesi için uzun dönemli ve ısrarcı bir kalite kültürü inşa etme gereğine işaret etmektedir. “Görünürde” kalite uygulamaları, zaman ve kaynak israfına sebep olmakta ve kaliteden beklentilerin tersine memnuniyetsizliği artırmaktadır.

Sonuç

Küreselleşmenin Yerelleşme ile gerçekten tuhaf bir beraberliği vardır. Millî Devletle büyük sorunlar yaşayan küreselleşme her nedense yerelliğe büyük önem vermektedir. Yerel olanı sözde özgürleştirip bağımsızlaştırırken, dayattığı tekil model ile aslında olmazları dahi birbiriyle benzeştirmenin çarelerini aramakta; sözgelimi Almanya için başarılı olan bir modeli Romanya’ya; Fransa için geçerli olan bir modeli Türkiye’ye dayatmaktadır. Bu tekilleştirme, aslında küreselleşmenin büyük kurgusu olan “tek dünya pazarı” için de önemli bir altyapı inşasıdır.

Yukarıdaki tartışmalar iki önemli noktaya işaret etmektedir. Birincisi, dünyada bazı hâkim eğilimler vardır ancak bunu “küreselleşme” olarak adlandırmak aşırı bir iyimserliktir. İkincisi, bu hâkim eğilimlerin her kurum için olduğu gibi yerel yönetimler açısından da bazı yansımaları olmaktadır. Bu yansımaların başında geleneksel yönetim anlayışının terk edilerek özellikle katılımçılık, şeffaflık ve hesap verebilirliğin odakta olduğu bir yaklaşımın inşa edilmesi gelmektedir. Bu trendlerin yorumlanma ve gereğinin yerine getirilme becerisi, yerel yönetimlerin başarısının da belirleyicisi olacaktır.

1 Bu çalışma “Yerel Siyaset Dergisi” tarafından 8 Aralık 2007 tarihinde İstanbul’da düzenlenen “Yerel Siyaset” sempozyumunda sunulan “Küreselleşme ve Yerel Yönetimler İçin İmaları” konulu tebliğden esinlenerek oluşturulmuştur.

2 Kamu Yönetimi cenahından “yerel yönetimlere” bakış noktasında Türk akademisyenler tutarsız bir dil kullanmaktadırlar. Akademisyenler, yerel yönetim reformunun gerekliliğini bu yönetimlerin daha “etkin” hâle getirilmesi gereğine bağlamaktadırlar. Oysa etkinlik daha çok “merkezi” mantığın ve “modern zamanların” kutsal kavramıydı. Etkinliğin bu denli yasal düzenlemelerde de yer alması doğrusu bizdeki kamu yönetimi dilinin kendini ne denli yenilemeye çalışırsa çalışsın hala merkezi bir mantıkla konuştuğunu göstermektedir. Doğru kavramın “etkenlik” veya etkililik (effectiveness) ile birlikte etkinliğin olduğu açıktır.

Kaynaklar

- BARCA, M., COŞKUN, R. ve ALTUNIŞIK R. (2002), “Explaining Performance Among Turkish Cities: A Tale of Five Cities”, *Small Business and Entrepreneurship Development Conference*, Nottingham
- CLARK, T ve KNOWLES, L. L. (2003), “Global Myopia: Globalization Theory in International Business”, *Journal of International Management*, 9: 361-372.
- COŞKUN, R. (2005), “Küreselleşme: Kavramsal Bir Netleştirme Girişimi”, *Orta Anadolu Kongresi*, Tokat.
- [GEYİK, M. Ve COŞKUN, R. \(2004\) “Şehirlerarası Rekabette Bilginin Rolü”, 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Osmangazi Kongresi, Eskişehir.](#)